

339.94(477.87)

М. А. ЛЕНДЄЛ

д.е.н., проф., член-кореспондент НААН України, завідувач кафедри менеджменту туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕІ, м. Ужгород

Л. М. ГАЗУДА

к.е.н, доц., доцент кафедри економіки підприємства, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Закарпатська область межує з чотирма країнами, членами Європейського Союзу – Угорщиною, Польщею, Словаччиною і Румунією. В цьому контексті важливим є розвиток транскордонного співробітництва і зовнішньоекономічної діяльності. До того ж, в умовах забезпечення сталого розвитку України, утвердження її державності постає завдання посилення інтеграції економіки держави і її регіонів у світову економічну систему шляхом активізації транскордонного співробітництва і зовнішньоекономічної діяльності. Саме спільні дії місцевих органів виконавчої влади країни і територіальних громад та відповідних органів влади сусідніх країн, спрямовані на поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, культурних та інших відносин в рамках існуючих національних законодавств можуть забезпечити подальший соціально-економічний розвиток прикордонних територій.

Узагальнення сутнісних підходів до трансформації напрямів активізації зовнішньоекономічної діяльності транскордонного співробітництва прикордонного регіону в межах політико-економічного трактування та

Розділ 3. Специфіка розвитку регіональної економіки

процесів дослідження доцільно використати такі методи і підходи [1; 2]:

- логічного аналізу та наукової абстракції при обґрунтуванні сутності поняття, «транскордонне та прикордонне співробітництво», «активізація зовнішньоекономічної діяльності»;

- програмно-цільовий метод – для розробки пропозицій щодо поліпшення використання програм, зокрема розробки механізмів реалізації концепції активізації транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності;

- метод ретроспективного аналізу – з метою вивчення інституційно-інноваційної підтримки транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності на всіх рівнях їх реалізації;

- метод індукції в процесі визначення ознак регіону як учасника транскордонного співробітництва;

- порівняльний, індексного аналізу, групування та економіко-статистичного методів при виявленні особливостей і характеру, тенденцій розвитку, аналізі і оцінці регіональних напрямів розвитку транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічних відносин прикордонного регіону в умовах глобалізації економіки;

- угруповання і класифікації – для систематизації факторів і чинників впливу на розвиток прикордонної співпраці;

- системно-структурний метод, з метою виявлення функціонально-територіальних зрушень і структурно-динамічних проблем зовнішньоекономічної діяльності регіону та обґрунтування закономірностей залучення суб'єктів господарювання прикордонного регіону до транскордонного співробітництва;

- абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення з метою розробки теоретико-методологічних засад транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності прикордонного регіону та формування висновків;

- метод фактичного аналізу (як складового методу багатовимірного порівняльного аналізу), який базується на визначенні кола найбільш значущих соціально-економічних показників, що всебічно характеризують об'єкт дослідження (в цьому дослідженні – процеси реалізації засад транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності);

- розрахунково-конструктивний – проведення розрахунків з метою виявлення планових і прогностичних показників із застосуванням методів та моделей факторного аналізу, побудови окремих модулів, що класифікують вихідну сукупність показників соціально-економічного явища;

- моніторинг і аудит стану і перспектив розвитку транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності, зокрема управлінський, або внутрішній аудит, який передбачав би передусім фактичне відстеження, аналіз, оцінку і прогнозування важливих економічних показників в процесі реалізації завдань активізації зовнішньоекономічних відносин прикордонного регіону;

- нормативно-правовий підхід, який полягає в дотриманні загальновизначаних міждержавних нормативів щодо здійснення транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності, включаючи «Європейську конвенцію про основні принципи транскордонного співробітництва між

Розділ 3. Специфіка розвитку регіональної економіки

територіальними общинами або органами влади» (2000 р.), та неухильне виконання статей Закону України «Про транскордонне співробітництво» (2004 р.);

- кластерний підхід – з метою групування і аналізу функціонування локальних територіальних виробничих комплексів регіону за видами економічної діяльності та за рівнем перспективності розвитку транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності. Важливою є також, соціально-економічна кластерна організація виробництва і територій, зокрема з подальшим облаштуванням прикордонних територій і поселень з сучасними промисловою, агропромисловою, рекреаційно- туристичною, сервісною, житловою та культурною зонами на засадах економічної самодостатності й сталого розвитку;

- методи прогнозування та програмного управління з метою виявлення перспективних змін та вибору цільових орієнтирів управління транскордонним співробітництвом та зовнішньоекономічними відносинами, вдосконалення їх організаційного та інституційного забезпечення.

Для практичної реалізації завдань активізації засад транскордонного співробітництва зовнішньоекономічних відносин та потрібні спільні зусилля владних і управлінських структур, органів місцевого самоврядування Закарпатської області в напрямі системної активізації зовнішньоекономічної діяльності і транскордонного співробітництва, реалізації стратегічних цілей соціально-економічного розвитку краю, серед яких стратегічна перевага: Закарпатська область – регіон транскордонної співпраці та транзитного потенціалу.

Перелік використаних джерел:

1. Лендєл М. А. Регіон в системі прикордонного співробітництва: Монографія / М. А. Лендєл, П. Ю. Студеняк. – Ужгород : Карпати, 2009. - 472 с.

2. Газуда Л. М. Стратегічні напрями транскордонного співробітництва регіону/Л. М. Газуда, О. В. Лизунець // Науковий вісник УжНУ. Серія "Економіка". Вип. 2(36). – Ужгород, 2012. – С. 52–58.